

Так, вважаємо за необхідне розглядати криміналістичну технологію як структуру, що пронизує систему криміналістичної науки, проте не утворює в її складі окремий елемент.

БІЛОУС О. П.

Національна академія правових наук України,
Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
ім. академіка В. В. Сташиса, здобувач

«КОНВЕРТАЦІЙНІ ЦЕНТРИ» У СХЕМАХ ЗЛОЧИННОГО ЗБАГАЧЕННЯ КОРУМПОВАНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ

Одним із каталізаторів участі людей в масових акціях протесту проти влади 2013–2014 рр. стали конфлікти органів контролю з підприємцями, численні «мутні», «тіньові», «кримінальні», злочинні схеми, схеми здирництва і поборів для особистого збагачення (У сфері нагляду за додержанням і застосуванням законів у поточному році відшкодовано майже 2 млрд грн [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.gr.gov.ua/ua/news.html?137436>). Під час конференції «Повернення вкрадених активів корумпованої політичної еліти України» заступник Генерального прокурора України М. Голомша повідомив, що обіг незаконних коштів, пов'язаних з урядом Януковича-Азарова, в цілому склав 400 млрд грн., а злочинні схеми були зафіксовані в кожному з міністерств (Генпрокуратура оцінила схеми режиму Януковича в 400 млрд грн. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://finance.liga.net/personal/2014/4/24/news/38350.htm>).

У часи панування вертикально-інтегрованої корупційної системи державних органів ключовими етапами розбудови таких схем було: (1) ухвалення нормативно-правових актів і створення фактичних умов, що ускладнювали вільне провадження господарської діяльності; (2) утворення по всій країні мережі фіктивних суб'єктів господарювання, які за відповідну винагороду сприяли «подоланню» штучно створених перешкод, забезпечуючи не наповнення Державного бюджету, а привласнення грошових коштів бенефіціарами цих схем. Наприклад, 17.12.2012 р. Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову № 1221, якою було затверджено Порядок збирання, видалення, знешкодження та утилізації відпрацьованих мастил (олив). Пунктом 4 цього Порядку встановлено, що виробники та імпортери мастил (олив) самостійно забезпечують відповідно до законодавства збирання, видалення, знешкодження та утилізацію відпрацьованих мастил (олив), які утворюються внаслідок використання вироблених чи ввезених ними в

Україну мастил (олив), або укладають договори про виконання робіт з організації збирання, видалення, знешкодження та утилізації відпрацьованих мастил (олив) з уповноваженим підприємством чи іншими суб'єктами господарювання (спеціалізованими підприємствами), що мають ліцензію на право провадження діяльності у сфері поводження із зазначеними небезпечними відходами, з урахуванням затвердженої КМУ мінімальної ціни на послуги з організації збирання, видалення, знешкодження та утилізації відпрацьованих мастил (олив). Проте наявність у згаданих виробників чи імпортерів відповідних ліцензій на право самостійного провадження діяльності у сфері поводження із зазначеними небезпечними відходами не звільняє їх від наві'язаних «господарських» відносин (Кто возвращает коррупционные схемы? [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://atn.ua/obshchestvo/korrupcionnye-shemy-vozvrashchayut-sya>) з так званими «модними», «схемними», «Правильними» підприємствами — учасниками «конвертаційних центрів», які, формально постаючи уповноваженими або спеціалізованими підприємствами, забезпечують отримання бенефіціарами неправомірної вигоди під прикриттям фіктивних договорів про виконання робіт з організації збирання, видалення, знешкодження та утилізації відпрацьованих мастил (олив), які в дійсності не виконують-ся навіть частково.

Міністр фінансів України О. Шлапак, порівнюючи кримінальні схеми з раковими пухлинами, які вкрили всі структури Міністерства доходів і зборів України, доручив негайно ліквідувати «конвертаційні центри», проголосивши ліквідацію корупційних схем та «конвертаційних центрів» пріоритетним завданням податкової, митної та служби фінансових розслідувань. В. о. заступника голови адміністрації Президента України А. Сенченко привернув увагу до спроб деяких осіб відновити вертикаль «смотрящих» і «кришувати» різні схеми. Проте заступник Міністра доходів і зборів України В. Хоменко гарантував, що «ніяких домовленостей про злочинні схеми з податковою міліцією не буде», визнаючи при цьому, що «на сьогодні зламати всі злочинні схеми досить важко». Питання про якісну, активну, виважену та скоординовану роботу фахівців підрозділів фінансових розслідувань, зокрема, у напрямку ліквідації «податкових ям» і транзитно-конвертаційних груп стоїть надзвичайно гостро. Проте цей напрямок не є новим: вже відомі переліки конкретних підприємств, що завдають збитків державі, та встановлені ланцюги їх зв'язків, що дозволяють притягнути організаторів злочинних схем до відповідальності.

Для втілення у життя давно назрілих намірів щодо ліквідації «конвертаційних центрів» є вкрай необхідним ефективно криміналістичне забезпечення, покликане сприяти своєчасному та успішному досудовому розслідуванню цієї категорії кримінальних правопорушень. «Професіоналізація» організованої злочинності у форматі

«конвертаційних центрів», що руйнує базис сталого економічного розвитку держави, з однієї сторони, та потреби органів досудового розслідування в адаптованих до практики застосування уніфікованих наукових криміналістичних рекомендаціях щодо розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, невід'ємними складовими механізму яких постають названі осередки, з іншої, вимагають створення у відповідь на ці виклики новітнього «продукту» криміналістики у вигляді окремої методики розслідування злочинів згаданої категорії.

Колишній уряд Януковича-Азарова визнано найбільш корумпованим за всю історію України. У 253 ухвалених ним нормативно-правових актах громадськими організаціями і активістами було виявлено 21 корупційний ризик з потенційними втратами бюджету понад 5 млрд грн. Старі схеми отримання неправомірної вигоди перейшли у спадщину до нового КМУ. Їх ліквідації потребує невідкладного перегляду широкого кола чинних регуляторних актів на предмет усунення наявних корупційо-генних факторів та ретельної антикорупційної експертизи проєктів нормативно-правових актів.

КАСЬКО В. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики

ВИКОРИСТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ОБЛІКІВ ТА АРХІВНИХ СПРАВ ЯК СПОСІБ ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ-РЕЦИДИВИСТА

Важливими тактичними завданнями, що постають при розслідуванні злочину, вчиненого рецидивістом є встановлення особи злочинця та розшук відомого слідчому злочинця. Одним із ефективних шляхів вирішення цих завдань є використання криміналістичних обліків та архівних справ. В даній статті будуть розглянуті деякі можливості, що виникають перед слідчим при розслідуванні в силу того, що суб'єктом злочину є особа, яка вчиняла злочини в минулому, за що притягувалась до кримінальної відповідальності.

При розслідуванні злочину, що імовірно вчинений рецидивістом як особою, яка має судимість за умисний злочин, слідчий повинен враховувати той факт, що він уже попадав в поле зору правоохоронних органів в минулому. Як наслідок, інформація щодо рецидивіста обов'язково міститься в криміналістичних обліках, створення та функціонування яких передбачає накопичування в їх масивах даних, що сприяють встановленню причетності осіб до певних подій та предметів.